

Geleceğin Ofisleri ve Değişimler

Teknolojik gelişmeler her alanda olduğu gibi çalışma ortamlarında da sürekli bir değişimi zorunlu kılmakta. Ofis alanında dünyanın en önemli markalarının yer aldığı "Daha İyi Ofisler – Daha Çok Başarı" sloganıyla geleceğin şekillendiği ORGATEC 2010 fuarı Ekim 2010 da açılıyor. Fuar bu yıl "Şirketlerin etkinlikleri ve üretkenlikleri, iyi planlanmış ofis tasarımları sayesinde nasıl daha iyi hâle getirilebilir?" sorusuna odaklanıyor. Günümüzün yükselen teknolojilerinin ve getirilerinin ofis kavramını ve ortamını sürekli olarak yeniden tanımladığı, radikal ve dönülmez bir çizgiye doğru hızla yürüdüğümüz bu dönemde, gerçekleşen bu fuar süresince sergilenecek pek çok farklı açılım ile "iyi ofis" kavramı her boyutu ile yeniden irdelenecek.

Optimal bir şekilde tasarlanmış bir çalışma ortamının firmaların başarısı üzerinde yarattığı olumlu etkilerin ortaya çıkışı ile geleceğin ofislerinin stratejik önemi giderek artmakta. Bu, özellikle isteklendirme, bireysellik ve üretkenliği artıran bir atmosfer yaratmak için mobilya, aydınlatma, zemin, akustik ve medya teknolojilerinin mükemmel birlikteliği anlamına gelirken; yüksek –teknoloji ofisleri fazlasıyla çağrıştırıyor. Yüksek teknolojinin hızla daha da olur kıldığı akıllı ofis kavramı ve onun türevleri gündemimizde sessizce yerini alıyor. Çalışma ortamları değişiyor. İşverenler çalışanlara mobilite ve esneklik kazandıracak, özel hayatı da grup çalışmalarını birleştirecek yeni iş modelleri üzerinde çalışıyorlar.

Ofis kavramı artık dört duvar bir masadan ve çalışma bankosundan çok daha farklı görünüyor. Çalışanların gün boyu birbirlerini görmediği, "kapalı kapılar ardındaki" tozlu sıralar ve gizler ile dolu geleneksel ofisler yerlerini artık, takım çalışması ve ruhuna açık, katılım, paylaşım ve özgür düşüncenin desteklendiği yenilikçi ferah ofislere bırakıyor. Cep telefonu ve bilgisayarın olduğu her yer ofis olabilme özelliğini taşımaya soyunuyor; dolaylı olarak kişisel ofis ve çalışma alanı olabilmenin keyfine giderek vakıf oluyor. Diğer taraftan; her geçen gün sayıları hızla artmasına ve rağbet görmelerine rağmen; Ev-ofislerden bahsedebilmek için henüz erken olduğunu söylemekte yarar var. Pazar lideri ofis mobilyası üreticileri, yakın-orta vadede kurumsal ofis ortamının ortadan kalkmasının söz konusu edilemeyeceğini, her ne kadar ev-ofisler hızla artsa da yine "özelleşmiş" çalışma mekânlarının sayısal olarak azalmasının mümkün olamayacağını altını çiziyor. Pazarda ise; ofislerin tasarımında, çalışanların konfor düzeyini artırmak için tüm yaratıcılıkların ortaya döküldüğü kıyasıya bir rekabet ortamı yaşanıyor. Kurumsal yapılar, çalışanların rahat ev hayatlarını aratmayacak; keyifli, verimli, sağlıklı çalışma ortamları yaratmaya ve bu alanda gerçekleştirilecek yeni tasarımlar için çok büyük kaynaklar ayırmaya çalışıyorlar.

Gelişen sistemlerle, iş yapma yön temleri ve tarzları hızla değişirken uygulamaların daha verimli, kolay yönetilebilir ve tasarruf odaklı hâle getirilmesi de amaçlanıyor. İşte tam bu noktada salt rekabet edebilmek amacı ile yeni nesil ofis çözümleri, kurumsal kullanıcılara çok şey vaat etmektedir. Kullanıcıların renk, doku malzeme ve güvenlik beklentileri hızla yükseliyor.

Ultima Ofis modeli:

Geleceğin ofisi

Esnek ama planlanabilir, açık ve iletişim kurulabilir, çoklu-duyusal (multi-sensual) ve bireysel alanlarla oluşacak yeni bir yapılanma.

Geleceğin ofisleri üzerine gerçekleştirilen en kapsamlı pazar araştırması olan "Ultima Ofis" 2008 sonuçları belki de bu konudaki en önemli veri kaynağı olarak adlandırılabilir. "The Visionator" isimli ankete fuar alanlarında ve internet üzerinden 2000'in üzerinde kişinin yer aldığı çalışmanın gönüllü katılımcıları, gelecekte üretilecek ofis ürünleri için öneriler ve bilgiler sağlamanın yanı sıra yarının iletişim odaları ve ofislerinin tasarımlarıyla ilgili fikirleri de ortaya koydular. Bu kolektif Think Tank sürecinin değerlendirmesi sonucu geleceğin en popüler rüya ofisinin; yaratıcı bir ekonomi içinde, doğaya yakın mobil bir modern bistro'yu çağrıştırdığı ortaya çıktı. Bunun anlamı, çalışma saatlerinin ve aktivitelerinin belli bir dereceye kadar esnek olmasını sağlayacak geleceğin ofisinin esnek ve mobil olmasının beklendiği gerçeği ilk kez yüksek sesle ifade edildi. Ek olarak ankete katılanlar, çalışanlara bireysel alan bırakacak şekilde çoklu-duyusal bir çalışma ortamı tercih ettiklerini belirttiler.

Gelecekte çalışanlardan beklenenlerin ışığında, katılımcılar ile rideki eğilimler ve gelişmelerle ilgili aşağıdaki gibi düşünüyorlar:

Aktivite profillerinden beklenen değişimle ilgili katılımcıların %84'ü çok departmanlı çalışmanın öneminin artacağını düşünüyorlar. %79'u bil-yap (know-how) yoğunluğunun artacağını ve %36'sı küresel çaptaki işyerlerinde ekiplerin kullandığı farklı medya uygulamaları ile kendilerini ön plana çıkarma isteklerinin ortaya çıkacağını söylüyorlar. Geleceğin ofislerinde bu, çok takımlı ve paylaşımlı çalışmaya uygun açık ofis çözümlerine giderek artan bir ihtiyaç olarak ortaya çıkaracak. Ek olarak, zihin aktivitesini artırmak için oturma, ayakta durma ve hatta kaykılarak oturma biçimleri arasında değişiklik yapılabilecek çalışma ortamları yaratılması konusunda katılımcılar ortak bir görüş üretmiş gibi görünüyor. İnternet gibi yeni medya teknolojileri sayesinde gelecekte çoklu mekânlarda çalışma, özellikle bazı yeni meslek gruplarında ön plana çıkacak.

Katılımcıların %53'ü birden fazla ekip oluşturarak esnek çalışma saati uygulamalarında artış bekliyorlar; %78'i iş yerinde stresin ar-

tacağını; %68'i de şirketlerin gelecekte çalışanlarından kendi organizasyonlarını ve sorumluluklarını kendilerinin belirlemelerini bekleyeceklerini düşünüyorlar. Bütün bunlar, çok işlevli, dinlenme ve rahatlatma odalarına sahip, bireyselliğe özen gösterecek şekilde modüler çalışma alanlarına talebin yüksek olacağını göstermekte.

Katılımcılardan 400'ü "Ultima Ofisim" başlığı altında kendi görüşlerini formüle edip videoya kaydıyla belgelediler. Bu videolarda açık odalara duyulan isteğin sıkça dile getirilmekte olduğu gözlemleniyor. Katılımcılara göre bu tip açık mekânlar, çalışma alanı, iletişim ve kahve nişleri, spor aktiviteleri veya hatta uyuma alanları gibi farklı alan talepleri, içinde birçok bitkinin olduğu doğa ile iç içe ofislerde dış mekânda çalışma, sağlıklı ve sürdürülebilirliği destekleyen bir yaşam için en çok değinilen konular arasında. Katılımcıların çoğu, sıcak ve sağlıklı bir mekân oluşturan oturma odası atmosferi içinde bir çalışma ortamını fazlasıyla tercih ettiklerini ifade etmişler. Sıklıkla kişinin kendine ait alanına saygı gösterilmesinin yanında iletişime açık olmasına değinildiği dikkatlerden kaçmıyor.

*Yeni kavramların yükselişi;
Kurumsal kimlik ve paylaşım*

Geleceğin ofislerine bakıldığında, ilk temel ve etken unsur kaçınılmaz olarak yine “teknoloji”. Giderek değişen teknolojinin şekillendirdiği ofislerde çalışan günümüz insanının beklentisi doğrultusunda, yaşam kalitesi giderek yükselmek durumunda. Kaçınılmaz olarak insanların iş yükü azalırken verimliliğin ve dolaylı olarak konforun yükseldiği bir çizgiye doğru değişimin hızla gerçekleşeceği ve bu değişim olgusunun artarak süreceği de düşünülmeli. Gün geçtikçe ofis kavramında paylaşım tabanlı donanımların ve ürünlerin ön plana çıkmakta olduğunu da göreceğiz.

Dolayısıyla yeni bir “paylaşım” kavramı, kullanıcı kavramının içinde hızla yükselmekte...

Sektör ve hizmet farklılıkları, salt kurumsal özellikler gibi etken nedenlerle bile tek tip ofis ortamı yaratmanın asla söz konusu olamadığı bir “yeni” çeşitlenmeden bahsediyoruz artık. Tip ve standart ofis kavramının yerini kurumsal kimlik içinde hizmet türü ile çeşitlenen esnek ve değişken bir yapıya bıraktığı, monotonluğun giderek azaldığı bir büyük değişim hızla gündeme geliyor.

Özellikle son yıllarda yapılan tasarımlarda, ofislerde kullanılan koltuklardan aksesuarlara kadar fonksiyonellik ve kimlik kavramları giderek ön plana çıkıyor. Çalışanlar arasında iletişim sağlanması ve yeni fikirler üretilmesine olanak yaratan “esnek”, şeffaf ve takım oyununa imkân veren ofisler yaratılması son yılların yaygın olan görüşü... Duvarların sessiz sedasız ortadan kalktığı, hiyerarşik yapının domine ettiği görüntülerin etkisini yitirdiği ve yeni bir anlayışın yayıldığı çalışma ortamlarını konuşuyoruz.

Sağlıklı bir kullanıcı konforunu ve verimliliğin bilimi “Ergonomi” kavramı ise en fazla üzerinde durulan özelliklerin başında geliyor. Bilginin ve sorumlulukların artarak paylaşıldığı ortamları konuşuyoruz.

Bu sayede, çok bölümlü geleneksel ofis mantığı artık yerini daha şeffaf ortak kullanım alanlarının ve çok kullanıcıli donanımların yer aldığı çağdaş ofislerin giderek daha da sıradanlaşacağını söylemekte sakınca yok. Kablosuz ağlar, görüntülü telefonlar, dizüstü ve avuç içi bilgisayarlar, video konferans cihazları ve benzerlerinin şekillendirdiği kişisel donanım yerine network altında ortak paylaşımına açılmış daha az sayıda “teknolojik istasyonların” yer aldığı ortamların sayısının artacağını da göreceğiz. Tozlu arşiv odalarının, daktilo seslerinin metal dosya dolaplarının tarihe karıştığı bu büyük değişim hızlanarak sürecek.

Hafızası ve belki de yapay zekâsı olan bir koltuk fikri, fantezi olarak daha ne kadar dayanabilecek ki...

Alt yapı ve Donanım;

Günümüzde yeni nesil ofis tasarımı gündeme geldiğinde “basılı dokümanları” olabildiğince azaltma ya da tamamen ortadan kaldırma yetisinin düşünülmesi neredeyse kaçınılmaz olarak gündeme geliyor. Aslında ofislerin birincil ihtiyacı baskıyı ve iş akış şemalarını kontrol altına almakta saklı duruyor. Çevreci kavramlarının kaçınılmaz yükselişi, kâğıt kavramının az tüketim, geriye kazanım ve yeniden kullanımını gündeme getirirken geleceğin ofisleri bundan fazlası ile etkilenmekte. Bu değişim başarısı ise; çalışanların bilincini yükseltme becerisi ve ofis içinde dost teknolojik çözümleri kullanabilmekten geçmekte.

“Kablosuz ve kâğıtsız ideal bir ofis yaratmak” her tasarımcının ve mimarın fantezisi idi bir dönem... O hayale çok az kaldı, demekte bir sakınca yok artık. Alt yapı ve donanım kavramı ile kablo yığınlarının ofis içi konforun ve fiziksel görüntünün en baskın kriterlerinden olmadığı söylemek mümkün artık. Yükseltilmiş döşeme kavramının uygulama güçlüğü ve çözüm yetisi kendi içsel sınırlarını zorlayadursun, kablosuz iletişim yükselen temel kavram olarak kaliteyi ve ofis içi konfor düzeyini simgeliyor. Esnek ve mobil ofis kavramının, alt yapı ile bağımlılığını azaltabildiği sürece etki alanını ve gücünü yükseltebileceği bir sır değil artık.

Günümüzde kablo alt yapı seçenekleri de hızla artıyor, ortogonal yapıların tutucu mimarisi ile bütünleşmeğe çalışan sayısız yeni çözüm önerisi ortaya çıkıyor.

“Günümüzün ve tabii ki geleceğin ofisleri de bu arayışlar doğrultusunda hareket ettikleri sürece, gelişen teknolojinin getirdiklerinden doğru şekilde yararlanabilecekler” demek daha doğru olacak. Teknolojinin alt yapı bağımlılığı ofis içinde en görünmeyen baskın etmen böyle olmaya da devam edecek gibi duruyor.

Yapısal iş akışlarına çözüm üreten ve maliyetlerin kontrol altına alınmasını sağlayan ekonomik ofis ve alt yapı çözümleri geleceğin ofislerini şekillendirecek yaklaşımlar olarak karşımıza çıkıyor..

Etkileşim ve Ergonomi

Ofis alanı ve hacmi, masa-sandalyenin ergonomik yapısı, büro koltukları, bilgisayar, masa ve sandalye yapıları bu alanda çok uzun süre çalışmak zorunda olan büro çalışanlarının konfor ve verimlilik düzeyini kalıcı şekilde etkileme gücüne sahip.

Gündelik hayat içinde bilim-kurgu dekorlarında karşımıza çıkan pek çok fantastik ürünün (oturma birimleri, çalışma masaları, konsolu ve ortamları gibi) artık fazlası ile yaşadığımız çevrelerde de karşımıza çıkmasının sıradanlaştığı bir yakın gelecek bizleri bekliyor artık. Ürünün giderek kullanıcı için özelleştiği (giderek yükselen bedensel ve ruhsal uyum beklentisi) ve dinamik beklentilerine de karşılık vermesinin beklendiği akıllı ürün açılımı artık bir fantezi değil... Hafızası ve belki de yapay zekâsı olan bir koltuk fikri, fantezi olarak daha ne kadar dayanabilecek ki... Geleceğin ofisleri neden kullanıcı grupları ile daha fazla etkileşimli olmasın!

Diğer taraftan insan sağlık ve güvenliğini birinci düzeyde etkileyen koşullandırılmış / yapay çevre faktörleri (ısıtma, soğutma, havalandırma, aydınlatma gibi) dikkate alındığında, kapalı alanlarda çalışmak, insan hayatını kaçınılmaz olarak hâlâ etkilemekte. Bir de büro-ofis ortamında oluşan potansiyel olumsuzlukları buna eklendiğinizde çalışma ortamı bir anda kâbus haline gelebilmekte. Hizmet endeksli bir açımdan insan-kalite ve verimlilik merkezli bir felsefeye geçildiğinde insanın anatomik yapısı dikkate alınarak yeni tasarlanan ofis araç ve gereçleri “önce insan” stratejisini tercih eden sektörler için maliyetleri bir o kadar daha arttırmasına rağmen önemli bir tercih hâline dönüşüyor. Dinamik ve insan anatomisine uyumlu koltuk grupları sağlıklı bir çalışmanın en önemli parçası olmaya devam ediyor. Özellikle yoğun şekilde bilgisayar kullanılan ofis ortamlarında, kişisel oturma elemanları çok önem kazanıyor. Bu nedenle sırt, baş ve kol yüksekliği ayarlanabilir; beli düzgün bir şekilde kavrayarak destekleyen koltuklar artık daha fazla tercih ediliyor.

Koltuklarda kullanılan kaplamalarda; nefes alan, ısıya duyarlı terletmeyen ve leke tutmayan, yeni kuşak “nano” teknoloji malzemelere olan ilgi ve talep giderek artıyor.

Aydınlatma, ofis ortamında yaşamsal bir role sahip. Günümüzde gerek mimarı, gerek ürün tasarımı alanında yaşam kalitesini yükseltecek yeni arayışlar artarak sürüyor. Özellikle fonksiyonel ve sağlıklı bir aydınlatma düzeyi çalışan insan sağlığı ve verimliliği için çok etkin bir temel unsur olarak giderek ön plana çıkıyor. Çok iyi dekore edilmiş bir mekânın bile, aydınlatma kararları sağlıklı değil ise mekânın hiç bir şekilde kendini gösteremediğini fazlasıyla izliyoruz. Geçtiğimiz yüzyılda, yaşadığımız mekânları aydınlatmak için gaz lambası, ampul ve floresanlar kullandık.

Şimdilerde ise moda, Light Emiting Diodes (LED) teknolojisi. LED’ler dekoratif ve genel amaçlı aydınlatmada tasarımcılara sonsuz seçenek sunuyor. LED için, üçüncü bin yılın en neşeli ve değişken dekorasyon öğesi olacak demek iddialı bir sav olmaz.

Güneş ışığı kalitesinde ışık seviyesini ofis ortamında çalışanlara sunabilecek ürünleri geliştirmek her tasarımcının geçmeyen bir başka arzusu... Günümüz teknolojisinin sunduğu yeni aydınlatma ürünleri, çevreye duyarlı ofislerde giderek yükselen sarfıyatsız ürünleri ve son LED teknolojisi ürünlerini çok daha fazla izleyeceğimiz de bir sır değil artık. Çevreye zararı dokunmayan küçük ve güçlü ışık kaynağı olarak LED teknolojisi, ofis ortamdaki mevcut olumsuzlukları azaltmak konusunda çok marifetli... Ayrıca soğuk ışık kaynağı olduğu için çevresine ısı vermiyor. Yani ortamı ısıtmıyor ve ofis ortamdaki renk doku ve malzemelere zarar vermediği gibi yangın riskini de azaltıyor. Işık kaynağını bile ortamdaki gizlemeyi düşünen minimalist açılımlara kadar, saygın marka ürünlerle kurumsal kimliğini ve gücü vurgulamayı hedefleyen firmalara ve sorumlu, duyarlı bir vizyonu ile çevreye verdiği önemi ön plana çıkaran çizgilere kadar çeşitlenen zengin bir yelpazede uygulamaları piyasada bulmak mümkün artık. Temiz enerji kullanımını özendiren ve daha az enerji tüketmeyi özendiren her alanda olduğu gibi tasarrufu ön planda tutan, çevreye duyarlı ve insan odaklı kaliteden taviz vermeyen ofis açılımı geleceği şekillendiriyor. Yenilikçilik-inovasyon olgusu sadece mobilya tasarımı etkilemekle kalmamakta; iş yaşamının kurgusu ve örgütlenmesine de yansımakta.

Teknoloji, malzeme ve enerji kullanımı

Fiziksel sağlığın yanı sıra geleceğin ofis kavramında zihin sağlığını da önem verilmesinin gerektiğine olan inanç giderek yükseliyor. Geleceğin ofislerinin bir tarzları ve fazlasıyla insana karşı sorumlulukları olacak gibi duruyor. Geri dönüşümlü malzemelerin kullanımı yoluyla %100 geri dönüşümün sağlanması ve tasarım konularında olabildiğince doğal malzemelerin tercih edilmesi kaliteyi ve beklentileri karşılayacak gibi gözüküyor.

Doğal fakat yanmaz, organik ve leke tutmaz, akustik ve statik elektriklenme yapmayan yeni nesil malzemelerin kullanımı artarken, doğal olarak bitkilendirilen ve iklimlendirilen geleceğin örnek ofis ortamı maliyetlerinin emsallerinden yüksek olmasına rağmen salt kalite ve verimlilik artışı adına giderek tercih edilir olmaya başladığı bir çağı yaşıyoruz. Giderek yükselen tüketici bilinci ile daha az malzeme kullanan ve geri dönüşümü özendirilen tüm ürünler fiyat rekabetinde yeni bir çığır açıyor.

Günümüz ofislerinde Bilgisayar Teknik alt yapısı ofislerde harcanan toplam enerjinin ortalama % 20' sine sahiptir. Bu bazı ofislerde % 70'e kadar ulaşmaktadır. Var olan Çevreci BT teknolojilerini kullanarak enerji sarfiyatını % 50–80 arası azaltılabilmek mümkün olduğuna göre, bu dönüşümün kaçınılmaz olarak gerçekleşeceğini öngörmek de bir fantezi değildir. Ayrıca bugün geniş bant internet erişiminin yaygınlaşması ile BT kullanan ve enerji kontrolü konusunda hassasiyet gösteren ça-

lışma alanlarının enerji tüketimi ve karbon salınımı düşmektedir.

Son olarak; Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, önümüzdeki 5 yıl içinde iş yaşamı ile özel yaşam iç içe girecek. Mobil çalışma ortamları herkes tarafından tercih edilecek. Öyle ki dijital bir dünya ile büyüyen genç nesiller işverenlerinden tam teşekküllü bir IT ortamını sessizce talep etmekte. Çeşitli haberleşme ortamları, blogging, podcast, network ağları, VoIP ve Video on Demand gibi teknolojiler günlük hayatın bir parçası sayılacak. Kişiler bu ortamları arayacaklar, işverenler de parlak beyinleri kaptırmamak için mecburen bu teknolojileri yeni neslin emrine sunacaklar. Gerçekleşecek en önemli değişiklik şüphesiz ki çalışma modelinde olacak. Evet, bireysel çalışma modelleri tarih olacak. Ben yaptım, gibi sözleri artık kimse söyleyemeyecek. Yeni çalışma modellerinde ortak çalışma ağırlık kazanacak. Yani "biz yaptık" cümlesi daha çok duyulacak. ■